4. Національний банк України (НБУ). URL: https://bank.gov.ua
5. Reuters – кібератаки на державні реєстри України. URL: https://www.reuters.com
6. Рада національної безпеки і оборони України (РНБО). URL: https://www.rnbo.gov.ua
7. RAU – ринок e-commerce в Україні у 2025 році URL: https://rau.ua
8. Державна служба статистики України – імпорт паливно-енергетичних товарів
9. Управління конкурентоспроможністю підприємства: навчальний посібник / С.М. Клименко, Т.В. Омельяненко, Д.О. Барабась, О.С. Дуброва, А.В. Вакуленко. Київ : КНЕУ, 2008. 520 с.

О. В. Брезіцька,
викладач вищої категорії;
Фаховий коледж інженерії, управління та землевпорядкування
Державного некомерційного підприємства
«Державний університет «Київський авіаційний інститут», м. Київ

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Надзвичайно важливу роль відіграє фінансова стійкість банківської системи України у воєнний період щодо забезпечення економічної стабільності та національної безпеки.

Банківська система успішно впоралася з викликами війни завдяки значному запасу міцності, своєчасному реагування Національного банку та проведеної банківської реформи. Навіть незважаючи на тимчасові перерви з електропостачанням, функціонує банківська мережа. Міцність, накопичена в системі, сприяє фінансовій стабільності, підвищує стійкість банків до подальших викликів тривалої війни і готується до повного відновлення кредитування [6].

Незважаючи на воєнні ризики, рівень ліквідності залишається стабільно високим. Банківський сектор України у 2022-2023 роках адаптувався до кризових умов. Банки зберегли роботу мережі та відновили діяльність відділень у звільнених районах.

З перших днів війни Національний банк України розробив низку програм і заходів щодо підтримки довіри до національної валюти, контролював темпи зростання цін і забезпечував стабільність на валютному ринку; підтримано державний бюджет при запровадженні обмежень монетизації, що дозволило не втратити макрофінансову стабільність; всіляко сприяла збереженню довіри громадян та представників бізнесу до банківської системи, що дозволило збільшити обсяг клієнтських коштів [3].

ТОП 10 українських банків у 2025р з фінансової стійкості має такий вигляд : Укрсиббанк – 4,34;Райффайзенбанк – 4,25; ОТП Банк – 4,24; Кредит Агріколь Банк (КАБ) – 4,12; Кредобанк – 3,90; Прокредит – 3,78; Піреус Банк – 3,57; Приватбанк – 3,50; ПУМБ – 3,48; Ощадбанк – 3,23 [5].

За даними Міністерства фінансів Рейтинг стійкості банків за підсумками 4 кварталу 2024 в ТОП-10 Укрсиббанк – 4,48; Райффайзенбанк – 4,39; Кредит Агріколь Банк (КАБ) – 4,26; Кредобанк – 4,04; ОТП Банк – 3,99; Приватбанк – 3,98; Укргазбанк – 3,86; Універсалбанк – 3,83; Ощадбанк – 3,81; Прокредит – 3,75 [4].

За даними журналу Форіншуренс платоспроможні банки України в 1 півріччі 2024 року отримали 79 млрд грн чистого прибутку. Головні чинники прибутковості – збереження високої чистої процентної маржі та майже нульові відрахування в резерви під збитки від активних операцій [3].

Упродовж II кварталу дохідність основних видів активів банків надалі знижувалася. Найшвидше спадала дохідність депозитних сертифікатів НБУ, водночас банки зменшували обсяги цих вкладень. Ринкові ставки за ОВДП та кредитами також знизилися, водночас їхні обсяги зростали. Саме за рахунок нарощення активів банки зберегли достатньо високу чисту процентну маржу та наростили доходи.

Рентабельність капіталу банків за перше півріччя 2024 року становила 48,4%, що нижче аналогічного показника першої половини 2023 року на рівні 56%. Натомість зростають обсяги нарахованих банками податків на прибуток, за І півріччя вони становили 22 млрд грн.

За перше півріччя 7 малих банків із 62 платоспроможних були збитковими із сукупним збитком 171 млн грн. За 2023 рік згідно з уточненими даними банки отримали 82,8 млрд грн чистого прибутку після нарахування 76,2 млрд грн податку на прибуток за підвищеною ставкою 50% [1, 3].

За офіційною статистикою, наданою НБУ 103,7 млрд грн заробили українські банки після сплати податку на прибуток минулоріч. Це на 20% більше, ніж у 2023 році. 83,72 млрд грн податку на прибуток повинні сплатити банки за минулий рік – на 14% більше, ніж у 2023 році [1, 2].

52 українських банків отримали прибуток у розмірі 104,12 млрд грн. Ще 9 банків зазнали збитків на 418 млн грн. Зазначимо, що наприкінці року Комінвестбанк був визнаний неплатоспроможним.

85% сукупного прибутку усіх банків припадає на топ-10. Це 88,57 млрд грн. Перелік лідерів майже не змінився, за винятком того, що приватний Універсал Банк (Монобанк) потіснив із рейтингу іноземний Сітібанк [1, 2].

39% загального прибутку усіх банків отримав ПриватБанк: 40,14 млрд грн після оподаткування. При цьому банк сплатив до бюджету рекордні 40,86 млрд грн податку – майже половину всіх податкових надходжень від банків.

Сукупно 7 державних банків заробили 67,19 млрд грн (+23% до 2023 року). Це 65% загального прибутку банківської системи. Найбільший приріст продемонстрував Ощадбанк – його прибуток зріс утричі порівняно з попереднім роком [1, 2].

Топ-10 банків України за прибутком: Приватбанк – 38,7%, Ощадбанк – 14,3%, Укрексімбанк – 5,4%, Райффайзенбанк – 4,1, ОТП Банк – 4,0, Креді Агріколь Банк (КАБ) – 3,9%, Укрсиббанк – 3,9%, ПУМБ – 3,8%, Сенс банк – 3,7%, Універсалбанк – 3,6% [2].

За оцінками Нацбанку, враховуючи попередні результати оцінки стійкості банків та поточний стан системи, наявний резерв капіталу більшості банків достатній для комфортного виконання зобов'язань, незважаючи на очікуване запровадження тимчасового додаткового податку на прибуток банків [3].

Для забезпечення фінансової стабільності в надзвичайно складних умовах воєнного часу необхідні злагоджені зусилля та тісна координація дій усіх учасників фінансового ринку: банків, небанківських фінансових установ, Національного банку та інших регуляторів ринку, а також дієва підтримка з боку органів державної влади.

Незважаючи на труднощі, важливо зазначити, що досвід і підтримка міжнародних організацій можуть зіграти величезну роль у зміцненні фінансової стійкості банківської системи України у воєнний час. Спільні зусилля та професійна реакція фінансових інституцій є важливими чинниками, що сприяють забезпеченню фінансової стабільності в країні навіть у значні періоди військових конфліктів [6].

Зважаючи на все вищевикладене, можна констатувати, що банківська система України адаптувалася до роботи в умовах воєнного стану та демонструє явні ознаки зростання та фінансової стабільності. Банківські установи зберігають високі показники прибутковості, збільшують запаси капіталу та характеризуються як надійні фінансові установи.

Список використаних джерел

1. Звіт про фінансову стабільність. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2024-H1.pdf?v=9.

2. На 20% виріс прибуток банків у 2024 році. URL: https://opendatabot.ua/analytics/banks-2024-12

3. Рейтинг надійних банків України 2024 (жовтень). URL: https://forinsurer.com/rating-banks.

4. Рейтинг стійкості банків за підсумками 4 квартала 2024. URL: https://minfin.com.ua/ua/banks/rating/.

5. Рейтинг найнадійніших банків України у 2025 р. URL: https://firstcredit.com.ua/info/bank-rating/

6. Садура О. Б. Фінансова стійкість банківської системи україни в умовах війни URL: http://ujae.org.ua/finansova-stijkist-bankivskoyi-systemy-ukrayiny-v-umovah-vijny/.